

Strahovit poraz italijanske armade na severni fronti

15,000 Italijanov in 5000 domačinskih vojakov ubitih v vroči bitki, ki je trajala deset dni. Irski zdravnik potrdil poročila o velikanskih italijanskih izgubah. Fašistična divizija "28. oktober" uničena. Več sto domačinskih vojakov dezertiralo iz italijanske armade

RIM, 16. febr. — Poveljstvo italijanske armade na severni fronti poroča, da se je bitka, ki je trajala šest dni, zaključila z veliko zmago Italijanov. Čez 4000 Abesincev je bilo ubitih in 80,000 pognanih v beg. Italijani so okupirali 300 štirjakijskih milj goratega ozemlja z mesti Scelicut, Antalo, Belesat in Dans.

Pariz, 15. febr. — Poročila z afriške fronte, ki prihajajo v Parizu, govorijo o strahovitem porazu italijanske armade. V ljuči bitki, ki je trajala od 21. do 30. januarja v vzhodju gorovja Tembien na severni fronti, je padlo 15,000 Italijanov in 5000 domačinskih vojakov iz italijanskih kolonij v Afriki. Oboji, Italijani in Abesinci, potrjujejo, da se je bitka vršila in oboji se porušila z zmago.

Včerajšnja poročila iz Addis Ababa citirajo izjavo dr. Mariusa Brophila, zdravnika v irski enoti Rdečega križa, ki se je pravkar vrnil s severne fronte, da je v resnici padlo 20,000 Italijanov. "Abesinska armada, kateri sta poveljevala ras Sayoum in ras Kassa," poroča Brophil, "je obkolila italijanske vojske v neki dolini v bližini Abi Oddija in jih odrezala od kolone 5000 Askarcev (domačinskih vojakov) in jim preprečila umik. Vroče bitke so trajale deset dni in vsak dan je padlo več sto Italijanov."

Brophil je tudi osmešil zadnja rimska poročila, da je bilo samo 844 Italijanov in 775 domačinskih vojakov ubitih, odkar je italijanska armada invadirala Abesinijo.

V bitki na severni fronti je bila uničena tudi famozna fašistična divizija "28. oktober". Zadnje poročilo italijanske vojne urada zanika velike izgube na severni fronti, priznava pa, da so Abesinci zasegeli velike količine bojnega materiala.

Rim, 15. febr. — Uradni komunikacije, ki je bil včeraj objavljen, priznava poraz italijanske posadke na južnovzhodni fronti, zaeno pa poudarja dve italijanski zmagi v bitki, ki se je vršila severnozpadno od Gerlogubija v provinci Ogaden.

Addis Ababa, 15. febr. — Ras Desta Demtu, poveljnik abesinske armade na južni fronti, poroča, da je 650 domačinskih vojakov iz italijanske Eritreje dezertiralo iz italijanske armade in se pridružilo njegovim četam.

Drugo uradno poročilo se glasi, da italijanski letalci še vedno bombardirajo cesto in vaši severno od mesta Desja. Včeraj so vrgli večje število bomb na vas Mertho, ki so ubile dva kmeta in tri otroke.

Se eden čikaški gan-gež umrl po gangeško

Chicago. — Jac McGurn, bivši Caponejev gan-gež, o katerem pravijo, da je vrtil strojnico, katere je postrelila na Valentimovo, 14. febr. 1929, sedem moških Moranove gange v garaži na severni strani mesta, je zadnji petek — baš na dan sedemletnice omenjenega masakra! — padel pod kroglami na kegličju 805 Milwaukee ave. Trije nezgledni Jack McGurn je bil na znanosti so stopili na kegličje, zastopili McGurna, izstrelili vanj kakraga pol tucata krogel

Francija pesti monarhistične grupe

Napad na socialističnega voditelja v Parizu

Pariz, 15. febr. — Francoska policija je včeraj navalila na stanovanja in urade monarhistov, da odkrije novo evidenco o monarhistični zaroti proti francoski republiki. Navale je odredil premier Albert Sarraut, ki se je odločil za zatrtje monarhističnih aktivnosti, katere so alarmirale francosko javnost. Hišna preiskava je sledila napadu mladih monarhistov na socialističnega voditelja Leona Bluma. Policija je našla v nekem monarhističnem gnezdu Blumov klobuk, ki ga je ta izgubil, ko je skupina monarhistov navallila nanj in ga potegnila iz avtomobila, v katerem se je vozil. Napad na Bluma je bil glavni vzrok, da je kabinet na svoji izredni seji odredil razpust treh militantnih monarhističnih organizacij.

Blum je dobil več udarcev, ko so ga monarhisti napadli s paličami in drugimi predmeti. Prvo zdravniško pomoč je dobil v bolnišnici, sedaj pa se zdravi doma.

Pariz, 15. febr. — Francoska vlada je odločno nastopila proti monarhističnim in fašističnim grupam, ko je skupina mladih rojalistov napadla Leona Bluma, voditelja francoskih socialistov, njegovo ženo in ženo poslanca Georges Monnetta, ko se je trojica vozila v avtu proti svojemu domu.

Ta napad in druga nastilva v zadnjih dneh so razkročila francosko javnost in pričela je pritiskati na vlado, naj razpusti fašistične in monarhistične organizacije. Po napadu na socialističnega voditelja je premier Sarraut sklical izredno sejo kabineta, ki je odredil razpust treh organizacij — Action Francaise, Camelots du Roi in organizacijo monarhističnih študentov. To so prve politične grupe, ki so bile razpuščene na podlagi nedavno sprejetega zakona proti ekstremistom.

Istočasno je policija vdrla v glavni stan monarhistične organizacije v Parizu in zasegla večje število dokumentov, zaeno pa je bilo izdano zaporno povelje proti Charlesu Maurrasu in Leonu Daupetu, urednikoma monarhističnega lista "Action Francaise"

Skupina mladih rojalistov je napadla Bluma, ko se je v avtu s svojo ženo in soprogo poslanca Monnetta vozil iz državne zbornice proti svojemu domu. Pred palačo vojnega ministrstva, kjer je bila zbrana večja skupina monarhistov, je vozil počasi in monarhisti so ga spoznali ter takoj navalili na avto. Dobil je več težkih udarcev po glavi in morda bi se bilo zgodilo še kaj hujšega, ako ga ne bi bila rešila policija iz rok monarhistov. Bluma so takoj odpeljali v bolnišnico, kjer so mu zašili rane in ga potem poslali domov.

in odšli hrbtnski grozeč s smrtno vsakemu, ki bi se premaknil. Zunaj so skočili v avto in mestni mrtev.

Domače vesti

Milwaukee novice

Milwaukee. — Mladi rojak Frank Remsko je pri delu v tovarni padel po spolzkih tleh in si zvinil nogo. Ponesrečil se je tudi slovenski monter (plumber) Joe Basel, ko je s plinasto pripravo tajal zmrznjeno vodo v cevi. Plin je eksplodiral in ga ožgal po obrazu, glavi in rokah. Tretja nesreča je zadela mladega rokaja Johna Tevža, ki je pri vroči peči "gre" toplomer, ki je zunaj kazal pod ničlo. Čev z živim srebrom je eksplodirala in srebro mu je brizgnilo v oči. Odpeljali so ga v bolnišnico. — Frank Remšak in njegova žena sta slavila srebrno poroko. — Poročni list so vzeli: Stefan Plešec in Mary Bešek ter Donald Backer in Mary Potočnik. — V bolniški postelji se nahajajo: John Jaklič, Anton Smrekar, Martin Savinc in Albert Gazvoda, ki je hudo ozebel.

Vesti iz Minnesote

John Lavrič iz Chisholma toži okrajno oblast za odškodnino zaradi poplave njegovega posestva zadnje poletje, ko je okrajni cestni department razstrelil nasipe v bližini močvirja. V dramski predstavi, ki bo 1. marca v Gilbertu, nastopijo tudi člani in članice SNPJ. Igra, katere vsebina je zajeta iz svetovne vojne, je bila naročena pri Prosvetni matjei JSZ.

Clevelandске vesti

Cleveland. — Zadnji teden je umrla pionirka Ursula Budan v West Parku, stara čez 90 let in rojena v Hinhah, poročena pa v Mačkovicu pri Žužemberku. V Ameriko za možem je prišla pred 25 leti. — Dalje je umrla Antonija Morela, doma iz Drtja pri Moravčah na Gorenjskem. V Ameriki je bila 30 let in tu zapuščila sina, v Hibbingu, Minn., pa brata. Pri znanem požaru šole v Collinwoodu leta 1907 je zgorela njena hčerka Jerica. — John L. Mihelič, bivši demokratski alderman v clevelandski zbornici, je bil izbran za delegata prihodnje demokratske konvencije. On bo prvi Slovenec, ki se udeležil politične konvencije, katere izbere predsedniškega kandidata.

Nov grob na zapadu

Naylor, Mont. — Tu je umrl Frank Levar, doma iz Smartnega ob Dreti v Savinjski dolini na Štajerskem. Pred leti je bil v Milwaukeeju, kjer je imel čeljarsko delavnico. Zapuška družino.

Trije ubiti, petnajst ranjenih v eksploziji

Chicago, 15. febr. — V veliki eksploziji, ki se je zadnji četrtak pripetila v izdelovalnici plin-kavniške firme Swift & Co., so bili trije delavci ubiti in petnajst ranjenih. Ubiti so bili Walter Erickson, Daniel McLean in Michael Butrimas. Med ranjence so dobili resne poškodbe George Ackerman, Jacob Lemke in Frank Tekavec (Slovenec?). Eksplozija je deloma razdejala tovarno plin in razbila šipe v oknih sosednjih soseslj. Povzročeno škodo cenijo nad \$100,000.

150 revnih Kitajcev zgorelo v požaru

Tientsin, Kitajska, 15. febr. — Ogenj je uničil tukajšnji slumski distrikt in ko so gasilci razkopali požorišče, so našli okrog 150 napol ožganih človeških trupel.

Mussolini preganja nasprotnike

Ječe na kazniških otokih natrpane

Pariz, 15. febr. — Italijanske jetnišnice na Liparskih otokih, kamor fašistični režim pošilja svoje politične nasprotnike, so tako natrpane s jetniki, da si avtoritete belijo glave, kako jih bodo prehranile in spravile pod streho.

Poročila, katere tajno dobivajo prijatelji izmancev v Parizu, govorijo, da glasno prihajajo stotine jetnikov na Liparske in druge kazniške otoke v Sredozemskem morju, odkar je izbruhnila vojna v Afriki. Edini njihov sločin je, ker so pokazali premalo navdušenja za Mussolinijevo roparsko vojno v Afriki. "Naše število dnevno narašča," piše neki jetnik s otoka Ustica. "Postalo je pravo mravljišče. Med zadnjimi, ki je dopel v našo sredo, je Dominico Fanini, bivši direktor banke v Trancintu. Oboje je bil na pet let izgnanstva, ker je izrekel ne-laskavo mnenje o afriški vojni."

Večino jetnikov tvorijo intelektualci. Med temi je tudi profesor Antonio Presenti, sloviti ekonom z univerze v Sassari, ki ga je fašistični tribunal za zračito države obsodil na 24 let zapor. Dalje so med jetniki tudi fašisti. 57 fašistov, ki jih je policija aretirala v nekem gledališču v Milanu, ker so demonstrirali, ko se je pokazala Mussolinijeva slika na platnu, je bilo izgnanih na Liparske otoke.

Mehiški predsednik miri delavce

Cardenas izravnal dve stavki

Mexico City, 15. febr. — Mehiški predsednik Cardenas potuje okrog po republiki v vlogi energičnega posredovalca med rebelnimi delavskimi organizacijami in trmoglavimi delodajalci. Zadnje dni je Cardenas poravnal dve večji stavki v Montereyu in zdaj se nahaja v Anahuacu, Nuevo Leon, kjer je v teku večji spor med agrarnimi težaki in veleposestniki. Drugi spor je v Tampicu, kjer so konservativne in radikalne delavske unije v ostrem konfliktu.

Vai stavki, ki je zajel Mehiko zadnje tedne, se noče poleči. Cardenas je tako zaposlen s "pomirjevanjem" delavcev, da se ne zmešajo za konflikt med vlado in katoliško hierarhijo, ki se je zadnje dni poostrel.

Strašna zima v južni Evropi; 300 mrtvih

London, 15. febr. — Silni sneženi viharji z nenavadno ostrim mrazom pod ničlo v južnovzhodni Evropi so ta teden zakrivilo direktno in indirektno izgubo najmanj 300 človeških življenj. V Bolgariji je čez sto mrtvih in mnogo žrtev je bilo v Rumuniji. Na Turškem je 78 oseb izgubilo življenje in Italija ima 40 mrtvih. Veliko trpljenje je tudi v Jugoslaviji, Avstriji in na Ogrskem.

Krvavi izgredi v Venezueli; pet ubitih

Caracas, Venezuela, 15. febr. — Pri velikih demonstracijah v glavnem mestu republike Venezuele proti cenzuri na časopisje je policija včeraj ustrelila najmanj pet oseb. Demonstracije so pa bile zmagovite, kajti vlada je takoj umaknila svoj dekret cenzure. Brez malega vse organizirano delavstvo v Caracasu je zastavkalo v znak protesta proti cenzuri.

JAPONSKA INVAZIJA MONGOLSKEGA OZEMLJA

Devet japonskih vojakov ubitih v spopadu z Mongolci

VOJNA MED JAPONSKO IN RUSIJO?

Moskva, 15. febr. — Predstavniki sovjetske in japonske vlade so se načeloma zedinili glede imenovanja mešane komisije, ki naj bi preiskala ozadje zadnjih spopadov ob sovjetsko-mandžukajski meji. Tako se glasi uradno poročilo, ki je bilo včeraj objavljeno.

Japonski poslanik v Moskvi je informiral sovjetski zunanjni urad, da je japonska vlada naklonjena imenovanju take komisije. V zvezi s tem je G. S. Stomoniakov, podkomisar za zunanje zadeve, izjavil, da se je sovjetska vlada že večkrat prej izrekla, naj nepristranska komisija preišče vzroke obmejnih incidentov, kar pa je Japonska odklanjala.

Moskva, 15. febr. — Sovjetska poročila iz Ulan Batorja, zunanja Mongolija, se glase, da je bilo devet japonskih vojakov ubitih v spopadu z mongolskimi četami, ko je japonska posadka udrla v Mongolijo pri Bulan Dersi.

Japonska posadka je štela 500 mož in imela je s seboj večje število tankov, šest tovornih avtov in eno letalo. Po ostri bitki z mongolskimi četami so se morali Japonci umakniti.

Tokio, 15. febr. — Tu se siri govorice o možnem izbruhu vojne med Japonsko in sovjetsko Rusijo. Krvavi incidenti ob meji Mandžudije in zunanje Mongolije v zadnjih tednih so povečali napetost med Mosko in Tokijem. V tem konfliktu Rusija podpira Mongolijo, Japonka pa Mandžukijo.

Mihael Slavitskij, sovjetski generalni konzul v Harbinu, je po navodilih iz Moskve odredil, da se morajo vsi v Harbinu bivajoči Rusi umakniti na sovjetsko ozemlje. Pozval jih je, naj se vsi oglašajo v njegovem uradu, kjer bodo dobili potne liste. One, ki se ne bi hoteli vrniti v Rusijo, je konzul posvaril, da jih sovjetska vlada ne bo protektirala, če bodo njih življenja in imetje v nevarnosti.

Japonski vojni urad je včeraj obdolžil sovjetsko vlado, da hujšaka Mongolce na vojno proti Japonski in da sama koncentrira veliko armado v bližini sovjetsko-mandžukajske meje. Japonski vojni urad dalje pravi, da so ruska letala pomagala Mongolcem v zadnji obmejni bitki pri Bulan Dersi, v kateri je padlo osem japonskih vojakov in eden častnik.

Serif postal "delavski" časnikar

Albuquerque, N. M. — Dasi raketirstvo na polju "delavskega" časnikarstva v Ameriki ni nobena novost, je vsekakor posebnost "delavski" list "Union Organizer", ki je lansko poletje pričel izhajati v tem mestu. Njegova prva posebnost je v tem, da ga izdaja tajnik Serifske in policijske zveze. Druge posebnosti je, da vodi antirdečarsko kampanjo a la Hearst. V eni izmed zadnjih izdaj se je spravljal nad centralno unijo v Clevelandu, O., ker je indorsirala obrambno akcijo za osvoboditev omreženih gallupskih rudarjev. Tretja njegova posebnost pa je v tem, da njegov urednik in izdajatelj odprto pravi, da je proti organiziranju "ignorantnih in nevarnih" delavcev, ker bi lahko dobili — "kontrolno nad unijo." Tak "delavski" list je menda mogel le v Novi Mehiki.

Poljska napada rusko-francoski pakt

Zapretila je s preklicem zveze s Francijo

Varšava, 15. febr. — Poljska vlada je posvarila francosko zbornico pred ratifikacijo sovjetsko-francoskega pakta vzajemne vojaške pomoči. V svarilu poudarja, da sklenjeni pakt ni dogovor med Francijo in Rusijo, temveč je aktualna zveza med komunistično internacionalno in močnimi organizacijami francoskih radikalcev. Enotna fronta je bila ustanovljena na vzpodbudo agentov tretje internacionale, ki imajo ozke stike s francoskimi komunisti in drugimi radikalnimi grupami.

Poljaki tiak je pričel silno napadati vojaški pakt in je tudi zapretil, da bo Poljska preklicala pogodbo, ki jo je sklenila s Francijo l. 1921, če bo francoska zbornica ratificirala pakt. Poljsko časopisje dalje poudarja, da bi bilo bolje za Francijo, če bi prišlo do sporazuma med njo in nacijako Nemčijo. "Poljska Abronja", uradno glasilo poljskega armadnega štaba, pravi, da ne more razumeti, zakaj se Francija ogreva za vojaško zvezo z Rusijo, ker slednja bolj ograža mir v Evropi nego Nemčija.

Poljski poslanik v Parizu je dobil instrukcije od svoje vlade, naj opozori Francijo na resne posledice, če bo francoska zbornica ratificirala sovjetsko-francoski pakt vzajemne vojaške pomoči.

Nacijsko sodišče obsodilo jezuita

Spoznan je bil za krivega obrekovanja Hitlerjevega režima

Berlin, 15. febr. — Jezuit Albert Immel, diplomatični svetnik Vatikana, ki je prenašal zapovedna poročila med Berlinom in Vatikanom, je bil na sodišču v Frankfurtu obsojen na eno leto zapor. V ječi, v kateri je čakal obravnave, je že prebil štiri mesece.

Immel je bil spoznan za krivega na obtožbo, da je obrekoval nacijaki režim, ko je obiskoval svoje sorodnike v Nemčiji, kakor tudi v pridigi, katero je imel v cerkvi v Thalheimu, v bližini Frankfurtu. V razgovoru s svojimi sorodniki je trdil, da nacizem ni nič bolji od komunizma in da je morala članov nacijaskih mladinskih organizacij na zelo nizki stopnji.

Immelovo pridigo v Thalheimu je poslušal tudi župan, ki je potem zatožil jezuita pri nacijaskih oblasteh. Povedal jim je, da je Immel trdil v pridigi, da je krščanska ljubezen vseobsegajoča in da vključuje člane vseh plemen in tudi žide. Nekaj dni pozneje je tajna nacijaska policija aretirala jezuita na obtožbo obrekovanja.

Berlin, 15. febr. — Odkar je prišel Hitler na krmilo Nemčije, je bila uvedena dolga vrsta novih davkov. Poleg dohodninskega, dedščinskega, kupčijskega in drugih davkov morajo Nemci prispevati v razne sklade. Ti so religijski, šolski, brezposelnosti in mnogo drugih. Poleg tega je davek na živila in pijače, na mezdna izplačila in podporne organizacije.

Nacijaski agente so se izkazali kot izvrstni izterjevalci davkov in prispevkov. Razpredli so svoje mreže na dolgo in široko in ni je skoro stvari, da ne bi bila obdavčena. Delavci, ki zaslužijo 150 mark na mesec, mora od te vsote prispevati 31 mark v različne sklade, eno tretjino svojega zaslužka. Prav

MOONEY NE PŘIČAKUJE PRAVICE V CALIFORNIJI

Z zadevo bo šel ponovno pred zvezno vrhovno sodišče

REAKCIJA GA NE MISLI IZPUSTITI

San Francisco. — Tom Mooney, sloviti delavski jetnik v San Quentinu še nad 19 let, ne pričakuje pravice od kalifornijske vrhovne sodišča kljub nakopčenemu materialu, ki priča o njegovi in Billingsovi nedolžnosti. Če se njegove sumnje uresničijo, bo šel zopet iskat pravice pred zvezno vrhovno sodišče.

Te misli je ponovno izrazil v odprtem pismu, v katerem apelira za nadaljnje prispevke v obrambni fond. Denarja mu primanjkuje za prepis ogromnega zapisa tekočega zaslišanja, ki že obsega nad 15,000 strani. Zaslhanje je bilo te dni ponovno odprto. Traja s presledkom še od zadnje jeseni. Zda bo na vrsti državna stranka, ki bo skušala podpreti tožiteljsko stran.

Mooney pravi, da je njegova obramba do zdaj prinesla na dan in podprla sledečo evidenco:

"Dokazali smo, da je bila vsa evidenca in vse stvari, nanašajoče se na identifikacijo nas kot soudeležencev pri zločinu, sločinska fabrikacija.

"Dokazali smo, da sta bila distriktni odvetnik in policijski department dobro poučena o tej krivoprisežniški fabrikaciji, s katero sta prišla pred sodišče in na podlagi katere sta bila spoznana za kriva.

"Dokazali smo, da sta namenoma potlačila in zakrila vitalno evidenco, ki bi neovrgljivo dokazala najino nedolžnost."

Mooney pa nima nobenega upanja, da bo državno vrhovno sodišče sedaj upoštevalo to evidenco. Svojo skeptičnost opira na dejstvo, da je isto sodišče leta 1930 odklonilo Billingsovo poveljstvo, češ, da ni bilo nobenega omreženja, da so krivoprisežniki leta 1916 izpovedali resnico in da so bile njih poznejše izpovedi, v katerih so priznali krivoprisežništvo, rezultat spletarij s strani obrambe. Edino sodnik Langdon se ni strinjal s tem stališčem, katerega je vehementno ožigosal v svoji manjšinski izjavi.

Eden večinskih sodnikov, F. W. Henshaw, je bil potem izgnan s sodišča, ko je bilo dokazano, da je vzel skoraj pol milijona podkupnine v neki zapuščeninski razsodbi. Iz Denmorovega diktografičnega poročila je tudi razvidno, da je ta sodnik bil tudi intelektualni genij pri omreževanju Mooneyja in Billingsa.

"Kalifornijsko vrhovno sodišče reprezentira močnega finančne in industrijske reakcionarne sile, ki so naju omrežile radi najine lojalne zvestobe unijekemu gibanju. In to sodišče se še ni spremenilo," pravi Mooney.

On pričakuje, da bo tožitelj skušal oprati in ogrniti z novim plaščem tedanjega distriktnega odvetnika "nevarnega C. M. Fikerta," glavnega omreževalca v interesu antiunijaskih sil v Californiji in svojih političnih ambicij, da po obesenju Mooneyja in Billingsa postane guvernir. Ironija pa je zahtevala, da je namesto guvernirja postal navadna baraba.

Večjo srečo je imel Steve Bunner, policijski poročnik, ki je leta 1916 vabil Oxmanna v krivoprisežništvo in pozneje prišel tako so udarjeni mali obrtniki in trgovci, katerim so nacijaski agenti vedno za petami.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Glasovi iz naselbin

Udruženje za obrambo Jugoslovanzov v Italiji

New York, N. Y.—Koncem lanskega leta je bil sestavljen v New Yorku začasni odbor za obrambo Jugoslovanzov v Italiji. Resolucija, ki je opisala mučeniško trpljenje naših rojakov v Italiji, ostro obsojala počenjanje fašistične vlade, obenem pa izražala upanje na skrajšano zrušitev sedanjega sistema v Italiji, je bila ponatisnjena v naših časopisih v Združenih državah in Jugoslaviji, kakor tudi v mnogih ameriških listih. Prepis resolucije je bil odposlan tudi na razna merodajna mesta in državnemu departamentu v Washingtonu.

Vse podpore pošilja potom World Committee Against Fascism, a sedežem v Parizu, kot najbolj poznan in zanesljiv organizacije.

V izvršilni odbor so bile izvoljene sledeče osebe: Josip Antončič, Ilija Bratina, Tomo Čuča, Antun Gerlach, R. F. Hlačas, Harry M. Justice, Frank Kerže, Ivan Mladinec, Josip Šišeta, Josip Tafra, Mary Vidošič in Leo Zakrajšek. Eksekutivni odbor je potem iz svoje sredine izbral sledeče uradnike: predsednik Ilija Bratina, podpredsednik Antun Gerlach, tajnika Mary Vidošič in blagajnik Leo Zakrajšek.

Da se doseže bolj človeško ravnanje z našimi rojaki v zaveznih državah, da obranijo svojo rano celoto in možnost za neoviran razvoj kot del in skupina jugoslovanske rane celote. Če bi se pa položaj ne izboljšal v okviru sedanjih meja in če bi prišlo do ugodnega mednarodnega položaja, naj udruženje misli na to, da je edino pravično za naše brate, da pridejo v okvir tiste narodne enote, kjer živi večina Jugoslovanzov, pod pogojem seveda, da je ta sklep posledica njihove samoodločbe. Sklenjeno je tudi bilo, da je newyorško udruženje jadro, ki dela na tem, da se podobne organizacije ustanove povsod, koder žive naši ljudje, in da se ta telesa potem priklone udruženju kot podružnice.

RESOLUCIJA

Ker je potrebno, da se v svrhu pravilnega poslovanja udruženja za obrambo Jugoslovanzov v Italiji zariše oblika in namen za vodstvo poslov, je bilo sklenjeno, da newyorško organizacijo vodi centralni odbor, ki sestoji iz pravilno izvoljenih zastopnikov ali njihovih namestnikov krajevnih organizacij in listov ter takih posameznikov, katere odobri centralni odbor za korist organizacije; ta odbor ima pravico in dolžnost, da izvede vse določbe in pravila, ki so potrebna, z nadpolovično večino glasov. Dalje je bilo sklenjeno, da centralni odbor izvoli izmed sebe najmanj devet članov, kateri sestavljajo eksekutivni odbor; člani eksekutivnega odbora volijo med seboj uradnike za newyorško organizacijo, katerih mesta in dolžnosti naj bodo: predsednik, dva podpredsednika, tajnik in blagajnik, ostali pa so člani eksekutivnega odbora.

RESOLUCIJA

Ker je tradicionalen čut in zavest dolžnosti vsake rasne skupine, živče v Ameriki, brani človeške pravice svojih narodnih manjšin zunaj in proti vladam, katere jih zatirajo, ker so se Jugoslovanz v Ameriki od vselej globoko zanimali za dobrobit svojih bratov, živčih zunaj in so v preteklosti večkrat dvignili svoj glas za obrambo pravice svojega naroda, ker je domovini officialno in ljudstvu neoficialno zadrženo v mnogih slučajih, da izraža svoje ogorčenje nad zatiranjem svojih bratov v Italiji v preteklosti in sedanjosti, ker je položaj Jugoslovanzov v Italiji tako obupen, da so oropani vseh človeških in državljanskih pravic tako, da je prišlo do krize, katere zahteva najširšo podporo in pravilno predčenje njihovih težnj in resnično razumiranje njihovih zakonitih stremiljenj in ker gibanje za pomoč našim trpečim bratom v Italiji uživa simpatije vseh Jugoslovanzov brez ozira na njihove politične, socialne ali verske razlike, zato je bilo sklenjeno, da se ustanovi organizacija z imenom "Udruženje za obrambo Jugoslovanzov v Italiji" z glavnim sedežem v New Yorku z namenom, da govori za in v imenu Jugoslovanzov v Italiji, katerim je danes prepovedano govoriti, da se informira ameriško javnost in sploh ves svet o njihovih opravičenih težnjah, da se skuša zagotoviti jim državljanske pravice v Italiji kakor tudi njihovim beguncem po sosednih državah ter da se jim da po možnosti vsa moralna in materialna podpora.

Dve maškeradi

Milwaukee, Wis.—Kako že začnemo z dopisi? Najprej prosimo urednika za par palecav prostora, katerega nam tudi navadno dovolji in potem začnemo vlečiti in opisovati krizo, delavake razmere, zimo, administracijo itd. Ker sem pa o vsem tem precej "zelen," sem se odločil, da napišem nekaj, kar je meni bolj pri srcu in to ni drugače kot "pustne maškare."

Maškerada SND

Waukegan, Ill.—Slovenski narodni dom priredi letno maškeradno veselico dne 22. feb. zvečer. Odbor je določil za nagrade vsoto \$50. Vstopnina v predprodaji 25 centov, pri vratih 35 centov; enako za maske. Godba bo izvrstna (zgoraj in spodaj), tako da bo preskrbljeno za stare in mlade. Gospodinjinski klub SND bo pa skrbel za okusni prigrizek.

Pastor si je grel hišo s pobožnimi knjigami

Sturgis, S. D.—Arie Dykstra, presbiterianski misijonar, je zadnje dni našel življenje sebi in svoji ženi s svojo bogato knjižnico verakih knjig. Njegov dom v samotni je bil teden dni odrezan od sosedov valed debelega snega in mraza 20 stopinj pod ničlo, ko mu je smanjalo kuriva. Druga ni imel v hiši kot svoje verake knjige in te je pokladal v peč toliko časa, da je prišla pomoč od sunaj Seigal je brez malega vso svojo knjižnico, all to mu je pomagalo, da ni zmrazil z ženo vred.

Boss obtožen umora stavarja

Portland, Ore.—Peter Marinoff, bivši predsednik Marinoff Northwest Brewery Co., in štirje kompanijski pobožniki so bili obtoženi umora Williama Usataha, ki je bil v stavki sadnjega maja na piketni straži ubit.

Druga velika skrivnost pa se bo vršila v isti dvorani na pustni večer, to je 25. feb. ob osmi uri. Za to veliko počastitev našega patrona sv. Petra, se je pa zavzelo društvo "Bled" in vsi člani se z vso vnamo pripravljajo. Obaša se nam velika udeležba, ker vstopnice se prodajajo kakor za konjske dirke, samo cenejšje so. Meni se je reklo, da bo valoponica "za celo komedijo samo pet grošev" ali pa 25 centov—kdo plača v gotovini. In za to malo vsoto vam bodo na razpolago najlepše maske obojega spola. Naše pečarice in tudi pečarji se pripravljajo na veliko ofenzivo za ta večer. Ker imamo pri Bledu teh precejšnje številu, lahko pričakujemo kar najlepših rezultatov. Mogoče je tudi, da se iz kaj takega še izimimo kakšna "ofcet," kar bi omejenim nič ne škodovalo.

Starost zemlje

Starost zemlje so ocenjevali že mnogi učnjaki po različnih znakih, ki so jih rabili za merilo. V srednjem veku so služili za podlage podatki iz svetega pisma, po katerih naj bi bila zemlja stara okrog 6.000 let. Moderni veđa je določala starost zemlje po geoloških razdobjih na 400 milijonov do več milijonov let. Za najzanesljivejšo je veljala določitev starosti zemlje po takozvani radijski uri, to se pravi po množini svavnca, ki je nastal iz radija kot zadnji plod neprestanih izprememb te prvine, čijih trajanje je povsem konstantno ter se ne izpreminja pod vplivom toplote, tlaka ali drugih zunanjih vplivov.

Kozmetika v šoli

Na neki višji dekliški šoli v Parizu so uvedli tedensko enkrat uro kozmetike. Učenke se tu vadijo v umetnosti pudranja in šminkanja. Uprava šole stoji na stališču, da je bolje, če se dekleta pod nadzorstvom nauče higienične nege obraza, nego da bi pozneje potrošile mnogo denarja za drage preparate, ki jim utegnejo še škodovati. Pravijo, da so dekleta med kozmetični uro še posebno pazljiva.

Slabi živci se zamenjajo z dobrimi

V zadnjem času je uspeša spretni operaterjem presaditev živcev. V Ameriki je bil mož, ki je trpel zavoljo enostranske omtvratnosti obraza. Stopil je k nekemu kirurgu, ki mu je pokvarjeni živci v obrazu zamenjal z zdravim nevažnega živca v nogi. Ta presaditev živca je pacientu vrasel in čez pol leta je bil mož spet popolno kontrolno nad svojim obraznim izrazom.

Davek na ignoranco!

Če bi ne bilo debele ignorance na svetu, ne bi bilo vseh teh preklethih problemov za obstanek, ki danes mučijo vsa ljudstva, katere se smatrajo za civilizirana.

Če bi ne bilo toliko ignorance med ameriški delavci, ne bi bilo danes krize in vse te strašne bede, ki izvira iz ekonomske krize.

Revlčina je zato na svetu, ker je ignoranca, in ignoranca je zato na svetu, ker je revščina! — Zlokočni obroč, ki navidezno nima začetka ne konca.

Zgodovina nam pripoveduje o sužnjih, ki niso marali svobode in ki so z veseljem lagali, kako dobro se jim godi v sužnosti. Zgodovina nam tudi pripoveduje o delavcih na Angielskem, ki so v začetku 19. stoletja navallili na tovarne in razbili nove stroje. Angielski delavci so takrat delali do 16 ur na dan za dva ali tri mizerne dolarje na teden; delali so kakor živina — in ker so se ball, da jim stroji odjedo živinsko delo, so padli po strojih.

Delavci, ki so razbijali stroje, niso nič pomislili, da jih stroj osvobodil mučnega mišičnega dela in jim zniža delovnik za polovico. Ne, niso pomislili tega. Oni so videli le stroj — lastnika stroja niso videli.

To je bilo pred sto leti. Ali je danes kaj boljše? Ne dosti. Angielski in drugi delavci še danes vidijo le stroj, toda lastnikov stroja ne vidijo. Ne zavedajo se, da stroj pomeni napredek — da je stroj osvobodil človeškega sužnja in nadomestil sužnja. Ignoranca!

V ameriškem delavskemu listu čitamo zahtevo, da vlada naloži visok davek na stroje, na vse moderne stroje, ki pospešujejo produkcijo in, seveda, zmanjšujejo človeško delovno silo. Davek naj prišli tovarnarje, da bodo postavili stroje v kot in najeli več delavcev, ki bodo garali z rokami kakor živina!

Smešno! Čemu davek na stroje, ki udari predvsem strojnike, delavce, ki izdelujejo stroje in vse mehanike, ki negujejo in popravljajo stroje? Zakaj ne raje davka na — profit, ki ga lastniki strojev, kapitalisti, vlečejo od strojne produkcije?

Toda delavci in konservativne delavske unije ne vidijo kapitalistov in njihovega profita; oni vidijo le stroje.

Stroj ni nič kriv. Stroj je dobra iznajdba, ki prihrani človeku težko delo in mu obvaruje zdravje ter podaljša življenje. Stroj zagotavlja človeku obilico potrebščin z majhnim trudom. Če danes je toliko dobrih strojev, da ne bi smelo nobenemu človeku v Ameriki manjkati kruha, obleke in stanovanja.

Da pa še vedno vsega tega manjka, ni kriv stroj, temveč krivda je na kapitalističnem sistemu, ki daje vso korist stroja lastniku strojev. Če bi bil stroj socialna last in bi vsi ljudje imeli korist od strojev, ne bi moglo nikomur ničesar manjkati.

Vsaka šola nekaj stane. Ameriški delavci, ki se nočejo poučiti, kaj je kaj in kako bi lahko prišli do blagostanja, bi morali nekaj plačati za svojo miselnolenobo. Namesto davka na stroje bi morala delavcem več zalegel — davek na njihovo ignoranco. Tedaj bi bili prišljeni naučiti se nekaterih fundamentalnih resnic.

Dušebrizni "komunisti"

Nacijska drhal v Nemčiji zapira katolike zaradi "komunistične propagande". Nekil katoliški župnik v Dresdenu je bil obsojen na dve leti zaporu, ker je "agitiral za komunizem."

Človek, ki čita te vesti iz Berlina, je v zadregi, ali bi se smejal ali zjokal; smejal grobosti hitlerjevskega aparata propagande, ki z debelimi lažmi ubija samega sebe, ali bi se zjokal nad mizerijo onih klerikov v Nemčiji, ki se vsekakor zares poslužujejo komunistične taktike v borbi za svoj obstanek s sovražnim nacizmom.

Katoliški dušni pastirji so v moskovskem smislu prav toliko komunisti kolikor je predsednik Roosevelt socialist. Ni pa izključeno, da se ne bi poslužili boljševiških metod, saj v zavijanju dejavne ni med kleriki in komunisti nobene bistvene razlike...

RESOLUCIJA

To akcijo, prepodobno v sedanjem kritičnem trenutku, ko se pričakuje dogodki, ki utegnejo imeti zgodovinski vpliv na usodo Slovencev in Hrvatov v Italiji, so pozdravili vsi Jugoslovani brez razlike političnega prepričanja. Obrambni odbor za Jugoslovane v Italiji pa je bila le začasna organizacija, ki naj pripravila tla za ustanovitev stalne organizacije na široki podlagi privoljenja, pristopa in podpore s strani jugoslovanskih društev širom Amerike. Le taka organizacija bi mogla zares govoriti v imenu ameriških Jugoslovanzov in izvrševati pomemben vpliv.

Taka organizacija je sedaj uredničena pod imenom "Udruženje za obrambo Jugoslovanzov v Italiji" (Defense Alliance for the Yugoslavs in Italy) in njen sedanji naslov je: Room 526, 156 Fifth avenue, New York City. Ustanovitev te organizacije v New Yorku je le začetek gibanja, kajti cilj je: ustvariti podružnice v drugih naselbinah na isti podlagi kot je ustanovljena newyorška matica.

Dne 3. januarja se je v New Yorku vršilo ustavotvorno zborovanje pravilno izvoljenih delegatov vseh slovenskih, hrvatskih in srbskih društev v newyorškem okrožju. To je bilo menda prvič, da so se sestali zastopniki vseh naših podpornih, prosvetnih, socialnih in zabavnih organizacij brez razlike socialno-političnega prepričanja. Že to dejstvo samo govori, kako potrebna je skupna akcija v prid naših rojakov v Italiji.

Soglasno je bilo sklenjeno, da se ustanovi Udruženje za obrambo Jugoslovanzov v Italiji. To udruženje vodi centralni odbor, sestoji iz zastopnikov društev in skupin ter listov newyorškega okrožja, nadalje iz eksekutivnega odbora in pa zastopnikov lokalnih okrožij ali federacij v drugih naselbinah. Tudi posamezne osebe radi svojih zaslug ali zmožnosti morejo postati člani centralnega odbora ako ta odbor tako odglasuje. V newyorško okrožje spadajo vsa društva, katerih zastopniki se zamerajo udeleževati seje centralnega odbora.

Društva v naselbinah izven New Yorka, ki prijavijo svoj pristop k Udruženju za obrambo Jugoslovanzov v Italiji, naj po možnosti ustanove okrožne centrale ali federacije, kamor naj spadajo vsa prijavljena društva iz bližnje okolice. Te okrožne centrale ali federacije naj bodo kolikor mogoče tako organizirane, kakor veljajo določbe za newyorško okrožje. V krajih, koder že obstojajo federacije raznih jednot, zvez, klubov in društev, lahko te že obstoječe federacije prevzamejo delo za društva in skupine, ki spadajo k njim. Okrožne centrale ali federacije imajo pravico voliti vsaka po enega člana v centralni odbor Udruženja.

Udruženje—kakor je razvidno iz pravil—bo delovalo pred vsem za to, da se našim bratom v Italiji poda vsa mogoča moralna pomoč. Skrbelo bo za to, da bo svetovni forum informiran o vseh krivicah, ki jih morajo prestati. Sklicuje shode, prireja predavanja in pomaga tudi z aktivno akcijo za svobodno izražanje, razvoj in deklaracijo našega naroda v Italiji. Udruženje hoče podpreti materialno z vsemi danimi sredstvi Jugoslovane v Italiji. V ta namen pobira prispevke in darila, dohodke raznih prireditelj itd.

RESOLUCIJA

Ker je tradicionalen čut in zavest dolžnosti vsake rasne skupine, živče v Ameriki, brani človeške pravice svojih narodnih manjšin zunaj in proti vladam, katere jih zatirajo, ker so se Jugoslovanz v Ameriki od vselej globoko zanimali za dobrobit svojih bratov, živčih zunaj in so v preteklosti večkrat dvignili svoj glas za obrambo pravice svojega naroda, ker je domovini officialno in ljudstvu neoficialno zadrženo v mnogih slučajih, da izraža svoje ogorčenje nad zatiranjem svojih bratov v Italiji v preteklosti in sedanjosti, ker je položaj Jugoslovanzov v Italiji tako obupen, da so oropani vseh človeških in državljanskih pravic tako, da je prišlo do krize, katere zahteva najširšo podporo in pravilno predčenje njihovih težnj in resnično razumiranje njihovih zakonitih stremiljenj in ker gibanje za pomoč našim trpečim bratom v Italiji uživa simpatije vseh Jugoslovanzov brez ozira na njihove politične, socialne ali verske razlike, zato je bilo sklenjeno, da se ustanovi organizacija z imenom "Udruženje za obrambo Jugoslovanzov v Italiji" z glavnim sedežem v New Yorku z namenom, da govori za in v imenu Jugoslovanzov v Italiji, katerim je danes prepovedano govoriti, da se informira ameriško javnost in sploh ves svet o njihovih opravičenih težnjah, da se skuša zagotoviti jim državljanske pravice v Italiji kakor tudi njihovim beguncem po sosednih državah ter da se jim da po možnosti vsa moralna in materialna podpora.

Dve maškeradi

Milwaukee, Wis.—Kako že začnemo z dopisi? Najprej prosimo urednika za par palecav prostora, katerega nam tudi navadno dovolji in potem začnemo vlečiti in opisovati krizo, delavake razmere, zimo, administracijo itd. Ker sem pa o vsem tem precej "zelen," sem se odločil, da napišem nekaj, kar je meni bolj pri srcu in to ni drugače kot "pustne maškare."

Maškerada SND

Waukegan, Ill.—Slovenski narodni dom priredi letno maškeradno veselico dne 22. feb. zvečer. Odbor je določil za nagrade vsoto \$50. Vstopnina v predprodaji 25 centov, pri vratih 35 centov; enako za maske. Godba bo izvrstna (zgoraj in spodaj), tako da bo preskrbljeno za stare in mlade. Gospodinjinski klub SND bo pa skrbel za okusni prigrizek.

Pastor si je grel hišo s pobožnimi knjigami

Sturgis, S. D.—Arie Dykstra, presbiterianski misijonar, je zadnje dni našel življenje sebi in svoji ženi s svojo bogato knjižnico verakih knjig. Njegov dom v samotni je bil teden dni odrezan od sosedov valed debelega snega in mraza 20 stopinj pod ničlo, ko mu je smanjalo kuriva. Druga ni imel v hiši kot svoje verake knjige in te je pokladal v peč toliko časa, da je prišla pomoč od sunaj Seigal je brez malega vso svojo knjižnico, all to mu je pomagalo, da ni zmrazil z ženo vred.

Boss obtožen umora stavarja

Portland, Ore.—Peter Marinoff, bivši predsednik Marinoff Northwest Brewery Co., in štirje kompanijski pobožniki so bili obtoženi umora Williama Usataha, ki je bil v stavki sadnjega maja na piketni straži ubit.

"V Svicco ne grem, ker sem se tam prehladila preteklo zimo!" (Narisal Redfield.)

Dolina meseca

ROMAN

Spisal JACK LONDON—Poveljeni Vladimir Levstik

"Ljubezna pesem!" jo je prekinila gospa Mortimerjeva. "Spominjam se je. Počkajte malo... Dda-da-da-da, da-da-da — stoji —

... v prisanju vodometi; ametisti lahko skrope ji nedra in lakti in spet ugasajo v kotanji čisti.

Vrstice o ametistih nisem nikoli pozabila, čeprav ne pomnim, kako je bilo vaši materi ime."

"Ime ji je bilo Daisy —" je začela Saxon.

"Ne, Dayelle," je popravila gospa Mortimerjeva, ki ji je zdaj naglo oživljal spomin.

"Oh, nihče je ni tako imenoval."

"A podpisovala se je tako. In kako dalje?"

"Daisy Wiley Brown."

Gospa Mortimerjeva je stopila h knjižni polici in se takoj vrnila z veliko, trezno vezano knjigo.

"To je 'Zgodovina Vrst', je pojasnila. "Med drugim so zbrane v njej tudi vse dobre pesmi, ki so tisti čas izhajale v starih časopisih."

Njene oči so zletele po kazalu, nato so se zdajci ustavile. "Nisem se zmotila. Dayelle Wiley Brown. Vidite. In desetorica njenih pesmi: 'Vikingovo iskanje', 'Dnevi zlata', 'Stanovitnost', 'Caballero', 'Grobovi na Little Meadowu' —"

"Tam smo odbili Indijance," ji je Saxon vrneto segla v besedo. "In mati, ki je bila takrat še majhno dekletce, je šla in prinesla ranjenecem vode. Indijanci niso hoteli streljati nanjo. Vsi ljudje so trdili, da je čudež!"

Skočila je Billyju iz naročja, iztegnila roke po knjigi in vzkliknila: "Oh, pokazite mi jo! Pokazite mi jo! To je zame tako novo. In teh pesmi ne poznam. Ali si jih smem prepisati? Naučila se jih bom na pamet. Pomislite — materine so!"

Gospa Mortimerjeva si je morala zdajci obrisati naočnike; pol ure sta z Billyjem molče sedela, med tem ko je Saxon požirala materine vrstice. Nazadnje se je zastrmel v zaprto knjigo, v kateri je še držala prst, in vse, kar je mogla spraviti iz sebe, so bile besede zavzetosti in češčenja, ki jih je spet in spet ponavljala:

"In jaz nisem vedela! Nikoli nisem vedela!"

A pamet gospe Mortimerjeve med tem ni počivala. Čez nekaj časa jima je razložila svoj načrt. Verovala je v znanstveno mlekarstvo prav tako kakor v znanstveno poljedelstvo in njen namen je bil, da takoj, ko poteče zakupna pogodba, uredi na ostalih desetih oralih mlekarstvo z jerseyjskimi kravami. Kakor vse, kar je napravila, naj bi bila tudi ta mlekarna vzorna; to je pomenilo, da bo potrebovala nove pomoči. Billy in Saxon sta bila za ta posel kakor ustvarjena. Drugo poletje bi ju lahko nastanila v hišici, ki jo je nameravala zgraditi. Dotlej bi se ji gotovo na kak način posrečilo dobiti Billyju dela za zimski čas. Bila mu je porok za to delo in razen tega je poznala ravno ob koncu cestne železnice majhno hišo, ki bi jo lahko dobila v najem. Pod njenim nadzorstvom bi Billy že od začetka pazil na zgradbo. Tako bi služila denar in se pripravljala na neodvisno farmersko življenje, obenem bi jima pa ostajalo časa, da se ogledata.

A njeno prigovarjanje je bilo zaman. Saxon je nazadnje kratko in jasno povedala svoje mnenje.

"Ne moreva se ustaviti kar v prvem kraju, niti če je tak lep in prijazen kakor vaš in tako mičen kakor ta dolina. Saj se sama ne veka, kaj hočeva. Iti morava dalje in si ogledati vse mogoče kraje in načine življenja, da najdeva pravega zase. Z odločitvijo se nama nič ne mudi. Rada bi si izbrala kaj zanesljivega, oh, kar mogoče zanesljivega! In razen tega..."

"Da, povsod je tako dobro dišalo," je pritrtil Billy.

"Vidiš! To je tisto, kar v ženski prilogi imenujejo ozračje. Prej nisem vedela, kaj mislijo s tem. Ta hiša ima tako lepo, sveže ozračje —"

"Kakor so tvoje zale spodnjice," je dejal Billy.

(Dalje prihajajo...)

ČETRTO POGlavJE

Tisti večer je Billy negibno sedel na robu postelje v njuni sobici v San Joseju. Njegove oči so imele zamišljen izraz. "Nu," je dejal nazadnje in globoko zasopel, "samo to rečem, da so na tem svetu vendarle še dobri ljudje. Recimo, gospa Mortimerjeva. To ti je žena pravega kova — prava stara Američanka."

"Fina, izobražena dama," je priznala Saxon, "in prav nič je ni sram, da sama dela v gospodarstvu. In kako se ji je obneslo, to, to."

"Na dvajsetih oralih — ne, na desetih! In je plačala zemljo in vse zboljšave in prehranila sebe, štiri delavce. Švedinjo in njeno hčer pa še svojega nečaka. Teža ne razumem. Deset oralov! Ko ni moj oče nikoli govoril o manj kakor sto šestdesetih oralih. Celo tvoj brat Tom govori še vedno o četrtnah. — In vendar je samo ženska. Dobro je, da sva jo srečala."

"Ce to ni bila prigoda!" je vzkliknila Saxon. "Vidiš, tako je, ako človek potuje. Nikoli ne veš, kaj se utegne pripetiti. Kar v naročje nama je padlo, ko sva bila že vsa trudna in sva ravno začela ugibati, kako daleč je neki še do San Joseja. Prav nič se nisva nadejala. In ona naju ni sprejela tako, kakor da se klavatja v en dan. Pa njena hiša, kako je lepa in snažna! Z golih tal bi lahko jedel. Se v sanjah ne bi bila mišljala, da utegne biti na svetu kaj tako milega in ljubeznivega, kakor je notranost te hiše."

"Da, povsod je tako dobro dišalo," je pritrtil Billy.

"Vidiš! To je tisto, kar v ženski prilogi imenujejo ozračje. Prej nisem vedela, kaj mislijo s tem. Ta hiša ima tako lepo, sveže ozračje —"

"Kakor so tvoje zale spodnjice," je dejal Billy.

(Dalje prihajajo...)

Olga je stara

Pomagam mi, žaložna boginja jeseni, opevati ono vitko gospo, o kateri se je širila govorica, da se ji je posrečilo zadržati zob časa, in ki je na en sam dan večkrat praznovala svoj trintrideseti rojstni dan.

Primeri, ki jo neumni pisci zgodb tako pogosto rabijo, po kateri naj bi bilo življenje podobno gore čišči svetli, vidno gineči od minute do minute, ni dobra, marveč je življenje podobno obrezanemu koščku zemlje, ki ga valovi leta in leta počasi in trajno izpodkopavajo in ki nekega dne nenadno, morda le zavoljo lahkega koraka pasoč se koze, zgrmi v globočino.

Olga je bila že davno omožena, ko so jo v trgovinah še zmerom klicali za gospodično. Njeni znanci je niso imenovali drugače, kakor malo gospo. Pozneje ji je vse mesto reklo "lepa gospa", potem "zanimiva gospa" in nazadnje "še zmerom lepa gospa". Nevoščljivci pa so odnekdaj govorili o njej, da je kočetka.

Njen mož je osivel in si je pu-

Pomolčala je. "Razen tega nama ravnina ne ugaja posebno. Billy bi rad imel nekaj hribov, kjer se naseliva. Jaz pa tudi."

Ko sta se jela odpravljati, je gospa Mortimerjeva ponudila Saxonu "Zgodovino Vrst" v dar; a Saxon je zmajala z glavo in vzela Billyju nekaj denarja.

"Tu je zapisano, da stane dva dolarja," je rekla. "Ali bi jih hoteli kupiti zame in mi jo spraviti, dokler se ne naseliva? Potem vam sporočim pa mi jo lahko pošljete."

"Oh, Američanka!" ju je pokarala gospa Mortimerjeva in spravila denar. "A to mi morate obljubiti, da boste časih pisali, še preden se odločita."

Spremila ju je do ceste.

"Vrta mlada človeka sta!" je rekla pri slovesu. "Kako mi je žal, da si ne morem tudi jaz oprtati svežnja in z vama vred kreniti na pot! Čudovita sta — obadva! Če bi mogla kdaj kaj storiti za vaju, kar sporočita mi. Vama dvema se mora poročiti in rada bi imela nekaj zaslugu pri tem. Pisajte mi, kako je s tisto državno zemljo, čeprav vama povem, da nimam dosti vere vanjo. Gotovo bo preveč oddaljena od tržišč."

Stisnila je Billyju roko. Saxonu je objela in poljubila.

"Pogum," je s tihim, resnobnim glasom rekla mladi ženi na uho. "Zmagali boste. S pravo mislijo ste se odpravili na pot. In prav ste imeli, da niste sprejeli moje ponudbe. A ne pozabite, da vama je to — ali še kaj boljšega — zmerom na ponudbo. Tako mlada sta še oba, nikar se ne preneglita. In vselej, kadar se kje za kaj časa ustavita, sporočita mi, pa vama pošljem poljedelskih poročil in knjig o farmerstvu, kolikor jih bosta hotela. Veliko, veliko sreče!"

Tisti večer je Billy negibno sedel na robu postelje v njuni sobici v San Joseju. Njegove oči so imele zamišljen izraz. "Nu," je dejal nazadnje in globoko zasopel, "samo to rečem, da so na tem svetu vendarle še dobri ljudje. Recimo, gospa Mortimerjeva. To ti je žena pravega kova — prava stara Američanka."

"Fina, izobražena dama," je priznala Saxon, "in prav nič je ni sram, da sama dela v gospodarstvu. In kako se ji je obneslo, to, to."

"Na dvajsetih oralih — ne, na desetih! In je plačala zemljo in vse zboljšave in prehranila sebe, štiri delavce. Švedinjo in njeno hčer pa še svojega nečaka. Teža ne razumem. Deset oralov! Ko ni moj oče nikoli govoril o manj kakor sto šestdesetih oralih. Celo tvoj brat Tom govori še vedno o četrtnah. — In vendar je samo ženska. Dobro je, da sva jo srečala."

"Ce to ni bila prigoda!" je vzkliknila Saxon. "Vidiš, tako je, ako človek potuje. Nikoli ne veš, kaj se utegne pripetiti. Kar v naročje nama je padlo, ko sva bila že vsa trudna in sva ravno začela ugibati, kako daleč je neki še do San Joseja. Prav nič se nisva nadejala. In ona naju ni sprejela tako, kakor da se klavatja v en dan. Pa njena hiša, kako je lepa in snažna! Z golih tal bi lahko jedel. Se v sanjah ne bi bila mišljala, da utegne biti na svetu kaj tako milega in ljubeznivega, kakor je notranost te hiše."

"Da, povsod je tako dobro dišalo," je pritrtil Billy.

"Vidiš! To je tisto, kar v ženski prilogi imenujejo ozračje. Prej nisem vedela, kaj mislijo s tem. Ta hiša ima tako lepo, sveže ozračje —"

"Kakor so tvoje zale spodnjice," je dejal Billy.

(Dalje prihajajo...)

Olga je stara

Pomagam mi, žaložna boginja jeseni, opevati ono vitko gospo, o kateri se je širila govorica, da se ji je posrečilo zadržati zob časa, in ki je na en sam dan večkrat praznovala svoj trintrideseti rojstni dan.

Primeri, ki jo neumni pisci zgodb tako pogosto rabijo, po kateri naj bi bilo življenje podobno gore čišči svetli, vidno gineči od minute do minute, ni dobra, marveč je življenje podobno obrezanemu koščku zemlje, ki ga valovi leta in leta počasi in trajno izpodkopavajo in ki nekega dne nenadno, morda le zavoljo lahkega koraka pasoč se koze, zgrmi v globočino.

Olga je bila že davno omožena, ko so jo v trgovinah še zmerom klicali za gospodično. Njeni znanci je niso imenovali drugače, kakor malo gospo. Pozneje ji je vse mesto reklo "lepa gospa", potem "zanimiva gospa" in nazadnje "še zmerom lepa gospa". Nevoščljivci pa so odnekdaj govorili o njej, da je kočetka.

Njen mož je osivel in si je pu-

njeni sloviti, nekoč od pesnikov opevovani lasje čisto osiveli.

Sivi lasje so dajali njenemu obrazu poseben, tuj izraz. Zdaj je tudi videla, kar bi sicer bila lahko videla že prej, pa ni bila hotela, da se kopicijo okoli oči in ust stotine drobčkanih, komaj vidnih gubic, podobnih nitim svilenen tkanine... Zdadci jo je zgrabila kruta radovednost, taka radovednost, ki je nekoč nekega muhastega cesarja dovedla do tega, da je živ legel v krsto, ker bi bil rad videl lasten pogreb. Olga je zaklenila sobna vrata in tudi začela pripravljati svoj pogreb; oblekla se je tako, kakor se oblačijo stare žene.

Najprej si je sprala z obraza puder in si počesala lase gladko nazaj. Potem si je nadela brez rabe steznika staro, nemoderno obleko in na glavo si je naposled poveznila avbo z baržunastimi trakovi. Ko je zdaj stopila pred ogledalo, je zamrl večni zasmeh na njenih ustnicah in v očeh so se ji zasvetile solze... O, maškara se ji je predobro posrečila!

Ali je mogoče, da postane iz slavljene lepote tako brez vsakega prehoda stara žena?

Olga je sedla na stol, gubaste roke so ji padle na kolena in z bridkostjo v srcu pomislila na minila leta. Njeno življenje je bila ena sama pomlad, pomlad, ki jo je umetno podaljšala. Zdad pa, ko ji je ledeni dih bližajoče se zime pihal v obraz, je zahtevala od usode preskočeno poletje in jesen. Saj njeno življenje ni bilo življenje, nego le kakor priprava za pravo življenje. Spomnila se je, da je zmerom upala na nekaj, zmerom čakala nečesa. Kaj je čakala, često sama ni vedela. Morda tisto bajno srečo, ki ji bila sanjala o njej že v deklinskih zavodu in ki se ji ni odrekla celo ob strani hladnega in ravnodušnega soproga.

Ali pa se je res postarala, nepreklicno postarala? Morda je vse le kruta šala, proti kateri je treba le protestirati ali se tudi opubno boriti? Zdad je tudi razumela, zakaj se, kar se tiče starosti, tudi drugim ljudem godi tako kakor njej, da namreč nočejo opaziti starosti.

Kočetne žene in stara dekleta, ki svoja uvela telesa vprejajo v steznike in nosijo mladostne klobučke, pod katerimi se smehljajo gubasti obrazi. Brezobzorni samci, ki v družbi z mlečnozobnimi mladeniči v plesnih dvoranah do smrti mučijo svoja stara telesa. Kako smešni so vsi ti ljudje. A kar je najstrašnejše: vsak posameznik zasmehuje ostale, a nabeđen ne misli na to, da tudi njega zasmehujejo...

Nekaj neprijetnih spominov na zadnji predpust ji je šinilo skozi spomin. Tisti vetrnjaški mladi ljudje, ki so se v družbi "še zmerom lepe gospe" tako nepriljubeno obnašali, ker so vedeli, da bo z njimi prijazneje ravnala kakor druge mlade ženske. Kako jih je le mogla prenašati, ona, ki je bila sicer zmerom tako ponosna? Zato, da bi bila videti mlada. In zakaj je hotela obdržati videz mladosti? Da bi lahko prenašala tiste mlade ljudi.

Na vrata je neko potrkal. Bil je njen mož. Olga je odprla. Starec je čisto presenečen pogledal svojo ženo. Videl je, da se je z njo zgodila neka velika izprememba, a vedel ni kaj. Naposled se je z rokami oklenil čistega obraza lepe matrone in dejal zadovoljen: "Kako lepa si danes, stara!"

Olga se je tiho nasmehnila in izpregovorila z vlažnimi očmi: "Odslej bom zmerom tako lepa."

Prevedel J. M.

Če se neplisnjeni ženijo

Dva prijatelja se srečata na cesti.

"Nu, si se že oženil?"

"Se ne. Kako pa sploh prideš na tako misel?"

"Saj si se nekam resno smukal okoli Brede, ne?"

"Sem! A glej: tisti večer, ko sem jo hotel zasnobiti, mi jame pripovedovati, kako rada ima Prešerna in nekega Gregorčiča, in za nekega skladatelja Wagnerja se je tudi vsa ogrevala. Kaj sem hotel; molčal sem! Ali naj ji mar razkrivam svoje srce, če ima že kar tri ljubčke?"

Ali ste naročeni na dnevnik 'Prosveto'? Podpirajte svoj list!

Frederic Boutet:

Končno sama

In Laroche je pripomnil zelo resno:

— Morda sem grešil, toda ljudje so me tudi hudo obrekovali. Sicer sem pa sklenil izpremeniti svoje življenje, poboljšati se. Ali vodi ta pot k tebi?"

Vlekel ga je naprej.

— No, to je pa že od sile, — je ponovil Vatieer sam pri sebi. — Kaj naj storim? Kaj naj storim? Kaj poroče Matilda, ko ga zagleda?"

Kar mu je šinila v glavo srečna misel, izoblikovala se je, začarala.

Toda, saj mi ga nebo samo pošilja, je pomislil Vatieer. Matilda ga pozdravi kakor psa... in kot ga poznam, ostane kljub temu pri nas. Potem bo pa stresala vse jezo nanj, a jaz bom imel mir pred njo. Končno je pa to njen bratranec.

— A draga Matilda kako se počuti? — je nadaljeval Hektor Laroche. Imenitna žena, veselim se, da jo bom zopet videl.

Vatieer je kar srce poskočilo pri misli na to kako si bosta skočila v lase njegova žena in bratranec. Pospešil je korake. Hektor Laroche ga je pregovoril, da sta zavila spetoma v bližnjo kavarno na aperitif. Potem sta pa prispela do vile "Končno sama."

— Krasen, prijazen dom, — je dejal bratranec, ko sta vstopila.

Gospa Vatieerova je kar otrpnila od groze in gneva, videč svojo moža v Larochevi družbi.

— Dober dan, sestrična, je pozdravil in jo objel.

— Gospod... je zajecjlala srdito.

— Kakor sem že pojasnil dragemu Alexu, prihajam za nekaj dni, je spregovoril gost brez vsake zadrege. — Ah, kako me vesel, da sem zopet enkrat pri so-rodnikih... Draga sestrična, vedno lepša ste... Toda povejte, draga prijateljca, ali vama res ne bom v napotje? Lahko bi šel stanovat v krčmo... Toda takoj tega nisem hotel storiti, ker sem se bal, da bi napravilo to slab vtis... ljudje bi zvedeli, da sem vajin sorodnik... in tako sem v skrbeh za vaju, za vajin dober glas... Bila je nekakajna grožnja v njegovem glasu. Vatieerova sta razumela, da bo širil o njima najgrše izmišljotine, če ga ne sprejmeta. Izsiljevanje je je posrečilo.

— Grem naročit obed, — je dejala gospa Vatieerova s srditim glasom.

Namignila je možu, naj stopi za njo.

— Kaj si znorel, da si privedel tega postopača? — ga je nahnulo, ko so se zaprla vrata za njima.

— To ni moja krivda, — je odgovoril Vatieer skromno. — Srečal sem ga na trgu... Sicer je pa tvoj bratranec.

Med obedom in vse popoldne, med večerjo in po nji Hektor Laroche ni nehal govoriti. Pripovedoval je živo in z zanosom, zavito v svoj prid o vseh pustolovščinah svojega življenja; a teh pestrih pustolovščin je bilo mnogo.

Gospa Vatieerova je poslušala z zaničljivim molkom. Vatieer se je dokaj dobro zabaval. Odkar se je bil preselil z ženo v vilo, je bil to najmirnejši dan, kar jih je bil tu preživel. Vendar se je pa nekoliko bal, kaj bo ponoči. Toda zgodilo se ni nič hudega. Zavita v tragičen molk je legla žena k počitku.

Drugega in tretjega dne se je z bratranec večkrat hudo sprela. Toda Laroche je vzel za šalo vsa namigavanja in vse zbadljivke. Znal je hitro in duhovito odgovarjati in Vatieerova je enkrat ali dvakrat komaj zdržala smeh. Sicer se je pa hotela kljub vsemu pokazati kot vzorna gospodinja in družabno uglajena žena. Ni hotela povsem zanemariti dolžnosti do gosta, čeprav se je bil sam povabil.

Bratrančeva navzočnost je začela običajne domače prepire in Vatieer je bil tega zelo vesel. Zdad je mogel končno uživati malo mira, po katerem je tako hrepnel. Nekega dne, ko sta bila sama s Hektorjem Larochem, mu je dejal vse srečen, naj ostane pri njih dokler hoče.

Tako sta minila dva ali trije tedni. Vatieer si je čestital k prijateljstvu položaju. Končno je

Soproga predsednika Roosevelta v dvorani federalne stanovske uprave, v kateri je razstava hišne opreme.

spoznal radost življenja. Njegova vila je bila raj. Žena ni bila prijazna z njim, ne, tega ni znala, pač ga je pa pustila pri miru. Napram bratranecu, ki si ni dal okvariti dobre volje, je bila hladno uljudna. Z vračajočo se grozo je Vatieer včasih pomislil: "Vihar se pripravila in gotovo bo kmalu prihrumel."

Nekega dne proti koncu avgusta je šel ob treh popoldne loviti ribe; ko je prišel do vode, je opazil, da je pozabil doma vabo. Vrnil se je, stopil skozi zadnja vrata na vrt in zavil proti vili. Imel je platnene čevlje in njegovi koraki se niso slišali. Prišel je v bližino oken prtiličnega salona. Oknice so bile priprte. Zasišal je pogovor in ves presenečen je obstal.

Hektor, dragi Hektor, — je slišal glas svoje žene, gručelca glas, kakršnega še nikoli ni slišal, — le zakaj vas nisem že prej poznala? Zakaj nisem prej spoznala sreče, ki jo uživam zdaj v vašem naročju? Ah, šele teden dni imata besedi ljubezen in naslada zame svoj pomen.

Matilda, angelček, do smrti te bom oboževal, — je šepetal strastno Larochev glas.

Sledil je molk, samo cmakanje poljubov se je slišalo. V divji jezici, ves iz sebe od ljubosumnosti je stisnil Vatieer pesti in se pripravil planiti v salon... Toda ta plamenček je v njem takoj zopet ugasnil... Izgubil se je... Saj je vendar hotel imeti mir, svobodo... Oboje zdaj i-

ma. Kaj ga briga vse drugo? Hotel je na vsak način obdržati oboje... Previdnih tihih korakov, da bi ga ne slišala, se je odplazil ob zidu in odšel z vrta, ne da bi se spomnil na vabo.

Sprejledal ga je

"S čim smem gospodu postreči?" vpraša natakar.

"Oh, veste, ne bom mnogo jedel," zategne gost. "Nekaj praz lahkega bi vzel, veste zaradi svoje bolezn."

"O, razumem," pritrdi natakar in se pomembno nasmehne. "Kaj hočete: danes je povsod trda denar!"

NIKAR BITI SUŽNJI NEPREBAVNOŠTI

Trinerjevo Grenko Vino vas reši tega

"Zahvaliti se Vam moram za Trinerjevo grenko vino. Skozi leta sem trpel radi neprebavnosti — kakoli sem povžil je ustvarilo plač v mojem želodcu. Pred tremi tedni sem opazil vaš oglas, kupil steklenico in od prve čajne žličke, ki sem jo povžil je moja želodčna stisnost prešla. Bilo je kot oprastiti kamnca. Moja čreva sedaj delujejo resno kot ura in sedaj jem s slastjo. Val zvesti. Wallace A. Combs."

Ako trpite valed neprebavnosti, slabega apetita, zaprtice, plin, glavobola, nervoznosti, nemirne spanja, prevelike utrujenosti, kupite si Trinerjevo grenko vino; jemljite ga redno po eno čajno žličko pred obhajanjem. V vseh lekarnah.

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Joseph Triner Company, Chicago

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveto za korišćenje potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih političnih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoj glasilo. Torej agitatorični dopis in naznanila drugih političnih organizacij in njih društev se ne pošiljajo listu Prosveto.

Agitirajte za Prosveto!

KNJIGE S. N. P. J.

Pri Prosveti oziroma Književni Matici SNPJ imamo na rokah še nekaj dobrih knjig in če katero želite naročiti, sedaj je čas zato.

The Native's Return.....\$2.00
Ameriški Slovenci, stane.....5.00
Slovensko-Angléška Slovnica... 2.00
Zajednici.....1.75
Zakon Biogenizanta.....1.50
Pater Malaventura v kabaretu... 1.50
Jimmie Higgins.....1.00
Hrbenica, igra......25
Med brati, igra......10

Denar in naročilo pošljite na naslov: PROSVETA

2657 S. Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizišnice, čarbnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, umijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

2657-59 SQ. LAWDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vse ostane pojasnila